

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izaja vsak dan zjutraj, izven ponedeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/1. — Telefon št. 213

Brzljavi naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravišтво: Marjtin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglaš po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštne č-k. uradu št. 13.238.

Sijajna zmaga narodnega radikalizma.

NRS ima nadtretjinsko večino v parlamentu.

V državi izvoljenih doslej: najmanj 115 radikalcev, le okoli 35 demokratov, 66 Radičevcev, 22 klerikalcev, 16 zemljoradnikov, 9 Nemcev, 20 Spahovcev, 8 Turkov in par zastopnikov manjših strank.

V Sloveniji: 21 klerikalcev, 2 Radičevca, 1 socialista, 1 kmetijec in za nekaj mesecev tudi prof. Reisner.

Ljubljana, 19. marca.

Prvi izidi iz južnih krajev leže pred nami. Suhe in neizprosne številke nam kažejo, da bo Narodna radikalna stranka v korakala z najmanj 115 mandati v Narodno skupščino.

Se nedavno so naša mladinska glasila kričala, da bo »radikalija« izšla oslabljena iz volilne borbe. Motili so se. Instinktivna narodna zavest je delala včeraj čudeže. Danes je ni stranke v kraljevini, ki bi se mogla tako številčno kakor glede zgodovinske avtoritete meriti z NRS. Zmagala je poštenost nad lažjo in prevaro. Mi smo vedno naglašali, da država brez raznih Pribečev, Kukovcev in Žerjavov lahko ahaja, da pa nikakor in pod nobenim pogojem ne bi mogla v miru vršiti svoje notranje konsolidacije, ako NRS ne bi razumevala svojih velikih nalog in ciljev.

NRS je danes faktor, s katrim bodo morali vsi njeni nasprotniki računati. Ona je ohranila svoje notranje edinstvo, ostala je neokrnjena. Akcija Protiča je propadla, in tisti, ki so dan na dan čitali v »Jutru« in enakih glasilih tatarske vesti, so definitivnem razkolu radikalcev, o »zbežanosti med radikalci« itd., sedaj že uvidevajo, da so demokratska glasila sistematično varala našo javnost.

Medtem pa razpada demokratska stranka. Po sedanjih poročilih demokratska stranka ne bo rešila v cel državi niti 40 mandatov. Tako se godi stranki, katere voditeljem je bilo le v prvi vrsti za osebnost in strankarske koristi, ne pa za državo in splošnost. Če pogledamo ogromno število Radičevih mandatov, — ob uri, ko pišemo te vrste, so mu jih našli že 66! — tedaj se moramo s skrbjo povprašati: Kdo je kriv, da sta si v prečanskih pokrajinah bratsko porazdelila mandate g. Korosec in g. Radič?

Demokrati so vršili preko svojega Pribečeviča tako nasilno politiko, da so se vrste hrvatskih in slovenskih nezadovoljencev silno zmožile. Ta politika je podživila radičevstvo, dala mu je novih življenjskih sil. Izkušeni voditelji NRS so gledali to početje samo nekaj časa. V pravem trenutku pa so razbili nenaravno, a prisiljeno zvezo z demokrati. Tako je končala bivša koalicija. V bodoče ne bo treba sklepati Narodni radikalni stranki nobenih kompromisov z demokrati. Laždemokracija je svojo perfidno vlogo doigrala. Sijajna zmaga narodnega radikalizma je kljub ogromnemu prirastku g. Radiča edina svetla točka, ki nam kaže pot k boljši in srečnejši bodočnosti. Vedno so kričali naši nasprotniki: Proč z malimi strančicami! Ta klic pa med Slovenci ni našel odmeva. Rekli smo: Pojdite pod zastavo NRS v volilni boj! Tu se vidi, kako malenkostne nas je našla velika doba! Večina Slovencev je šla za Korosecem in Radičem. In sedaj sta obe ladjici (prva s Korosecem, druga z Radičem) brez kompasa, brez orientacije. V južnih delih naše kraljevine se je narod z ogromno večino izrekel proti revizijski politiki. Stotisočim radikalnim volivcem se hoče zakonodajnega dela na gospodarsko-političnem in socialnem polju. V Srbiji, Vojvodini, v Sremu in Makedoniji je zmagala treznost, tista razsodnost, ki je že od nekdaj dičila našega seljaka. Večina, in sicer ogromna večina, odklanja revizijo, ker se zaveda važnosti, ki jo je polagati za redno parlamentarno delo.

Ce pomislimo, kako so z vseh strani naše stranko pozivali, poniževali, nam

Volilcem Narodne radikalne stranke v Sloveniji!

Volilci! Pristrčna hvala in čast Vam, možje, ki ste pretečeno nedeljo volili Narodno radikalno stranko. Sicer naši kandidati niso dosegli količnika — bilo pa bi tudi nenaravno, če bi kdo isti čas, ko je komaj sejal, tudi že žel — toda število oddanih glasov je razmeroma veliko in zadovoljivo. Še pred šestimi tedni ni bilo v Sloveniji niti radikalne organizacije, niti radikalov. Radi tega pomeni teh 3500 radikalni stranki oddanih glasov naravnost impozanten uspeh. Mi sicer sedaj še nimamo svojega lastnega radikalnega poslanca v Sloveniji, toda volilci, naša stranka je v državi najmočnejša in najpomembnejša, ima največje število poslancev, ona je državo ustvarila, ona jo drži in učvrstuje in ona jo bo tudi ohranila. Zato ne klonite, radikalni Slovenije, temveč kvišku srca! Možje, ki ste kljub napadom drugih strank in kljub terorju, zlasti demokratske stranke vzdržali svoje prepričanje, Vi ste seme, iz katerega vzklije mogočno radikalno drevo ter razprostre svoje veje širom cele Slovenije. Vi neustrašeni in značajni možje, boste ostali vez med mogočno skupino na jugovzhodu in našo Slovenijo. Ne klonite, ker na zmago ni bilo sedaj niti računati — in nanjo tudi nismo računali — ampak pridno na delo in pri prihodnjih volitvah je naša zmaga gotova!

LJUBLJANA, dne 19. marca 1923.

Akcijski odbor Narodne radikalne stranke za Slovenijo.

Beograd, 19. marca. (B) »Novi List« javlja: Po dosedanjih poročilih bi bil izid volitev v Narodno skupščino sledeč: Narodna radikalna stranka dobi 118 mandatov, demokrati 33, klerikalci 22, muslimanski džemijet 8, samostojni kmetijci in narodni seljaški klub (Beninoveci) 7, Nemci 9, socialisti 2, zemljoradniki 12, Radičevci 62, Spahovci 18, in črnogorski avtonomisti 2 poslancev.

Srbija.

Beograd, 19. marca. (B) Vsega skupaj so dobili v Beogradu: radikalci 5862, Protič 453, demokrati 4634, socialisti 353, neodvisni delavci (komunisti) 944, republikanci 391, naprednjaki 202, hišni posestniki 240. Izvoljena sta bila predsednik Nikola Pašić in predsednik demokratskega kluba Ljuba Davidović. Najbrže bosta ta dva gospoda odločila svoja beograjska

Beograd, 19. marca. (B) »Novosti« poročajo: Do ene ure popoldne je bilo izvoljenih: 105 do 110 radikalcev, 65 do 70 Radičevcev, 35 do 40 demokratov, približno 22 klerikalcev, 14 do 20 zemljoradnikov, 7 do 9 pristašev muslimanskega džemijeta, 2 do 3 republikanci, 20 do 22 Spahovcev, 2 socialisti, 7 do 9 Nemcev in 1 do 2 komunisti.

mandata, na njuni mestih prideta okrajna kandidata, ki sta dobila največ glasov.

Beograd, 19. marca. (B) Ko se je sredi zaznalo za približni izid volitev v Beogradu in videlo, da je izvoljen predsednik Narodne radikalne stranke Nikola Pašić, so mu pristaši priredili burne ovacije. Velikanska povorka se je strnila in korakala po beograjskih ulicah. Ustavila se je pred stanovanjem ministrskega predsednika in mu navdu-

šno vzklikala, kakor tudi kralju in vladarju.

Beograd, 19. marca. (B) V kruševackem okrožju so dobili radikalci 12.103 glasov, torej tri mandate, demokrati 6528 (dva mandata), in vse ostale stranke skupaj 4061 glasov. Stojan Protč ni bil izvoljen v svojem dotojnem volilnem okrožju. Ker tudi ni izvoljen niti v sremskem niti v novosadskem okrožju, ga tokrat ne bo v narodni skupščini.

Vojvodina.

Beograd, 19. marca. (B) V novosadskem okrožju so dobili radikalci 13.524 glasov, Nemci 5489, demokrati 4315, Protič 3462, socialisti 4601, in zemljoradniki 17242. Izvoljenih je 5 radikalcev in 2 Nemci. Od radikalno liste so izvoljeni minister za narodno zdravstvo dr. Slavko Milčević, Mila Gorgjević, Miloš Katić, dr. Janko Stojanović in finančni minister dr. Milan Stojanović, od Nemcev pa nosilec liste dr. Hans Moser in okrajni kandidat dr. Stefan Kraft. Ker je dr. Kraft izvoljen še v drugem okraju, bo odločil ta mandat, na njegovo mesto pa pride njegov namestnik Josef Teibel.

Beograd, 19. marca. (B) V volilnem okrožju Veliki Bečkerek — Kikinda so bili izvoljeni trije radikalci, dva demokrati (dr. Slavko Šečerov in Jakšić), 1 socialist (Nedeljko Divac), en zemljoradnik (Vujić) in en Nemec (Nenur).

Subotica, 19. marca. (B) V tukajšnjem okrožju so bili izvoljeni trije radikalci (vsenčilski profesor dr. Jovan Radonjić, Marko Jurić in Joca Kušić), dva pristaša bunjevačko-šokačke stran-

ke (Slavko Rašić in dr. Franjo Sadarević), in en socialist (dr. Milan Sekulić).

Sombor, 19. marca. (B) V somborskem okrožju sta bila izvoljena dva radikalca (minister Marko Trifković in dr. Joca Laločević), trije Nemci, en pristaša bunjevačko-šokačke stranke in en socialist (Nedeljko Divac).

Slovenija.

Kranjska.

Narodni radikalci 2125; klerikalci 48.393; SKS 6462; Šusteršič 739; narodni socialisti 1259; demokrati 5974; SSDL 5589; SSJ 1445. Število volilcev 97.119, število oddanih glasov 71.989.

Štajerska.

Narodni radikalci 1365; demokrati 5164; klerikalci 55.734; Novača 1449; SKS 4543; SSDL 5782; Nemci 5980; Radič 10.168; SSJ 4284; narodni socialisti 2069. Število volilcev 136.916, število oddanih glasov 69.484.

Gornje številke se bodo precej ujemale z uradnim izidom volitev, ki pa še ni popolnoma določen. V eni prihodnjih številki objavimo natančen uradni izid posameznih strank iz vseh volišč v Sloveniji.

Utiš volitev v Sloveniji v Beogradu.

Beograd, 19. marca. (B) V tukajšnjih radikalnih krogih je vzbudila vest, da je dobila Narodna radikalna stranka v Sloveniji okoli 3500 glasov, prijetno iznenadenje, ker so računali, da imajo sedanje volitve v prvi redni parlament naše ujedinjene domovine za Narodno radikalno stranko pomeniti le afirmacijo radikalne misli v Sloveniji, kjer ta misel do sedaj še ni bila ukoreninjena. Čeprav število, ki ga je radikalna stranka dosegla v Sloveniji, seveda ne more tvoriti podlage za kak mandat, je vseeno častno in za prvi nastop NRS v volilni areni nadvse razveseljujo. V tukajšnjih radikalnih krogih se z zadoščenjem komentira novica, da demokrati niso dobili v Sloveniji niti enega mandata, čeprav so si do še pred kratkim vzeli monopol demokracije v tej pokrajini. Kajti demokrat profesor Reisner, ki je v Ljubljani izvoljen s pomočjo glasov NRS in nekaterih volilcev, ki niso zadovoljni seveda, da pride v parlament zastopnik klerikalcev ali celo komunistov, mora najkasneje z novim letom odstopiti v prilog dr. Ravnharju, ki se bo pridružil v Narodni skupščini vladni stranki.

Nadaljnje rezultate priobčimo jutri.

Današnje prireditve

V LJUBLJANI:

Drama: Zaprt.

Opera: Zaprt.

Kino Matice: »Gnezdo ljubavite«.

Kino Tivoli: »Pod krinko krivde«.

Kino Ideal: »Graf Monte Cristo«.

V MARIBORU:

Narodno gledališče: Zaprt.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: lekarna Leustek pri.

Zmislva-mozna in zabavna in izobraževalna.

Zivela NRS!

Prvi uspeh.

Ugleden javni delavec v Ljubljani nam piše:

Z izidom volitev v Sloveniji ne more biti zadovoljen noben resnično zavezanec Slovenec, če tudi bi bil slučajno glasoval za SLS, ki je znala prenametati precejšnje število sicer dobrih Slovencev, ki pa se v trenutnem razpoloženju niso zavedali svoje dolžnosti do skupne domovine. Med vzroki, ki so dovedli tega ali onega do klerikalne skrinjice, je bredvomno tudi mnenje, da je močna opozicija bolj nego vestno izpolnjevanje državljanških dolžnosti, ki zahteva moža na svojem mestu. Lažje je kričati in hujskati nego pošteno in pozitivno delati. Kričanje in hujkanje je bilo umestno pod avstrijskim tiranstvom, toda takrat so vsi oni, ki danes kriče in hujskajo, mirno in zadovoljno prenašali udarce habsburškega biča. Pod Avstrijo so poljubovali roko trilogom, v svobodni nacionalni državi pa brezvestno pljujejo na roko, ki nam je podarila svobodo. Zakaj? Ker so mase vajene služiti demagogom in ker se ne zavedajo, kaj pomeni za slovenski narod separatistična politika. O tem navedem o priključitvi par vzgledov, ki bodo drastično dokazali to resnico.

Uspehi NRS so naravnost presenetljivi. Nisem pričakoval, da bo stranka dosegla v tako kratki dobi tako veliko število. To je zdrav pojav v našem političnem močvirju. Smelo rečem, da je to najsvetlejša točka izza našega osvobodjenja. Ob padcu radikalne demokratske koalicije, NRS v Sloveniji takorekoč ni niti obstojala in tudi ni imela organizacije. Bil sem eden prvih, ki sem vstopil v NRS iz prepričanja, da more ta stranka, ki vsebuje vse pogoje za uspešen razvoj v Sloveniji, v dohodnem času tekmovati z vsemi ostalimi. Kakor sem že omenil, nisem računjal, da bo imela pri svojem prvem nastopu tako veliko pristajev. Saj smo komaj pričeli dočim obstojajo druge stranke, že po več let in so več ali manj znane med našim ljudstvom. Rezultati pa so me presenetili. Ako bi bila NRS med Slovenci organizatorično razvita, bi bila brez dvoma že topot do-

segla količnik. Na vsak način pa je okroglo 3000 glasov nepričakovan uspeh Narodne radikalne ideje. In to ob takem sramotnem naših nasprotnikov, ki so trošili v svojem časopisu in širili od moža do moža najgrše in najpodeljše laži o Narodni radikalni stranki in o njenih svetovnoznanih voditeljih.

In še nekaj je, kar moram pribiti. Može, ki so glasovali za največjo in najmočnejšo stranko, brez katere je izključena vsaka vlada, ki si je po dosedanjih poročilih celo ojačila pozicijo pri državnem vodstvu, so značaji, kajti ne bi bilo čudno ako bi se naši ljudje zbal pred širokoustnimi klerikalnimi demagogi in demokratskimi teroristi, ki so grozili pristašem NRS z vsemi mogočimi pretnjami. Uverjen sem, da v Beogradu, kjer je edino središče naše države, ne bodo prezrli značajnosti in pravega patriotizma slovenskih volilcev, ki so oddali svoje glasove za stranko, brez katere se ne more vlada, ako hočemo ostati združeni v skupni jugoslovanski državi.

Polomija slovenskih demokratov, samostojnecev, narodnih socialistov in drugih je dokaz, da male stranke ne morejo več računati z uspehi. Edina stranka, ki ima po svojem programu, svojih načelih in po svoji moči bodočnost v Sloveniji, je državna stranka Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki se je pri svojem prvem nastopu afirmirala zelo častno.

Klerikalna »zmaga« pa je dokaz, da naše ljudstvo ne misli na svojo bodočnost in da slepo drvi za onimi, ki izrabljajo povojne posledice v svoje separat. namere. Je pa tudi nekaj protest proti dosedanemu demokratskemu režimu v Sloveniji, kjer se je vladalo po volji peščice slovenskih demokratov. Uverjen sem, da bo naše ljudstvo odprlo oči, ko bo čutilo na sebi posledice brezsmiselne propagande proti skupnosti države in naroda.

Te misli za danes. Upam, da se bodo strinjali z menoj vsi, ki so za nerazdružljivo zvezo v nerazdružljivi državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. V. p.

Po volitvah na Štajerskem.

Maribor, 19. marca.

Danes, ko so jutranji listi objavili prve volilne rezultate, je bilo videti, da so se duhovi pomirili. Kljub temu pa se vrtijo vsi pogovori na cesti, v kavarni in doma same okoli iznenadujočih izidov. Velikansko veselje vlada seveda v klerikalnem taboru. To veselje pa greni ena sama bridka kapljica: dejstvo, da je Stipica Radič brez vsakega napora dobil kar dva mandata ter tako postal najnevarnejši tekmovalec g. Korošca. Strah je širil v kosti posebno demokratov, ki so že obupali nad izvolitvijo dr. Kukovca. Manjka mu namreč samo par sto glasov, pa bi bil dosegel količnik. Poraz dr. Kukovca je v splošnem zadovoljil najširše mase ljudstva. V urli, ko pišemo te vrste, še glavni volilni odbor za mariborsko — celjsko volilno okrožje ni končal svojega dela, vendar pa je gotovo, da dr. Kukovec ne bo več poslanec. Silno slaba prede tudi Nemcem. Dr. Schauer ni bil izvoljen. Manjkalo mu je okoli petdeset glasov. Nemci so potrti; upali so z gotovostjo na en mandat; še več: celo na dva. Maribor jim je dal 958 glasov, računali pa so najmanj na 1400 do 1500 glasov.

Neverjetni porast klerikalcev v mestu Maribor se tolmači prav različno. Kolikor nam je znano, so imeli klerikalci o priključitvi volitev nekaj nad 700 glasov. Če pogledamo na število 1535, ki so si ga priborili v mestu več-

rajšjega dne, nam je jasno, da klerikalci nimajo beležiti idejnega porasta. »Straža« in »Slovenski Gospodar« sta tako sistematično hujskala proti vsaki avtoriteti države, da je ta gonja — žal — dosegla svoj uspeh. Vse, kar so klerikalci dobili na nenaraven način, je sad sorbofobске propagande. Malkontentni raznovrstne baže, od socialističnih razočarancev pa do narodno — socialističnih odpadnikov, so strnjeno glasovali za dr. Korošca, češ, da bo edino on lahko pomagal vsem, ki je čiljo pod bremenom... Za klerikalce je tokrat glasovalo mnogo železničarjev, državnih in javnih namestencev. Priznati se mora, da so bili klerikalci najbolj disciplinirani. V bližini vsakega volišča je poslovala črna agitacijska pisarna. V generalnem štabu klerikalne stranke na Koroški cesti je bilo v predpoldanskih urah zelo mirno. Nobene razburjenosti ni bilo opaziti, in to je bil znak, da so bile priprave minuciozno natančne in v pravem času dovršene. Klerikalci so spravili do zadnjega vse na volišče. Kdor se je obotavljal, tega so posebni »kurirji« edino zvečičavne stranke pregovorili, da je šel volit.

Jako živahni so bili demokrati, zlasti v propagandističnem oziru. Pomagali jim seveda tudi to ni veliko. V Prekmurju, kjer je Radič pobasal 5415 volilnih kroglic, so si demokrati izmislili — dobro vedoč, da ima Radič še v zadnjem trenutku najugodnejše šanse posebno sleparijo. Izdali so letak: Vzri-

te kroglice v prvo (Radičevci!) skrinjico! To je hipoma zmešalo volilce, zato so glasovali namesto za Radiča — za dr. Kukovca. No, ta manever se ni ravno obnesel. Oblast je dotične letake konfiscirala. S takimi sredstvi se borijo demokrati proti nevednosti kmetijskega ljudstva... Ni se torej čuditi, da so si razdelili Prekmurje klerikalci in radičevci. Prvi so dobili v obeh glavarstvih (Murska Sobota in Lendava) 6592 glasov, torej samo za 1177 glasov več kakor »predsednik mirovne čovčanske republike«. Gospod Klekl si najbrže ni mislil, da mu bo Radič tako pomandral zeljnik...

Silno poparjeni so nadalje socialisti. T ljudje poprej niso verjeli, da bodo razbite stranke poražene. Komaj, da je zlezel g. Golouh nad količnik. Brez mandator so ostali Novačan, Drogenik, Schauer, Koren in Brandner. Narodna radikalna stranka itak ni pričakovala velikih uspehov. 1325 glasov je bilo oddanih v dobri veri, da naj se i v severni Sloveniji dokumentira pripadnost k največji državni stranki. NRS je šele pred kratkim stopila na tla mariborske oblasti, a posrečilo se ji je dobiti eno tretjino od števila glasov, ki jih je dobila JDS. To je v vsakem oziru razveseljiv pojav, čeprav se nam zdi, da bi si bili Štajerci veliko koristili, če bi namesto Radiču pripomogli do dveh mandatorov NRS.

Na deželi se je odigravala volilna borba pod gesli, ki jih je trošil sorbofobski klerikalizem. Mi smo prepričani, da pride iztreznitev na vsak način. Upliv farovža na eni strani, in skrivnostno šepetanje Radičevih agitatorjev sta pripomogla k zmagi demagoštvu. Kmetstvo ljudstvo na Sp. Štajerskem se očitno ni veliko naučilo iz knjige ujedinjenja in osvobodjenja. Toda krivda zadene one, ki so iz uredništva »Straže« zastrupljali naše ljudstvo. Prišel bo čas...

Velik požar.

Frankfurt, 19. marca. (K) Wiesbadensko mestno gledališče je minulo noč popolnoma pogorelo. Ogenj je izbruhnil po večerni predstavi kmalu po 10. uri. Silili so močen pok kakor od eksplozije. Par trenutkov kasneje so se iz okien pokazali kakor stolp visoki plameni. Gasile so mogli le malo pomagati. Ko so došli do požara, je bil ves prostor za gledalce, oder in kulinski prostor že v ognju. Čez 20 minut se je z ropotom zrušila velika kupola nad prostorom za gledalce. Le malo kulis je bilo s pomočjo občinstva mogoče rešiti. V eni uri je gledališče popolnoma pogorelo. Francoska zasedbena oblastva so takoj alarmirala več stotni vojaštva, ki je ognjišče požara v velikem obsegu zgradilo. Škoda znaša več milijard. Človeških žrtev ni. (W)

Poruherska akcija.

Cham, 19. marca. (K) Državni predsednik Ebert in več ministrov je imelo včeraj razgovore s predstojniki oblasti, z zastopniki gospodarskih organizacij, z zastopniki strokovnih organizacij in z zastopniki zvez delodajalcev v Poruhirju. Pri nekem zborovanju je državni predsednik v svojem nagovoru naglašal, da je Nemčija brez lastne krivde zašla v sedanjo borbo. Nasprotniki ne kažejo nikake volje za svoboden in pravičen sporazum, h kateremu je nemška vlada bila in je še vedno pripravljena. (W)

Washington, 19. marca. (K) Potrjuje se, da se je zastopnik nemškega poslanstva omejil na to, državnemu tajniku Hughesu razložiti stališče Nemčije v vprašanju zasedbe Poruhirja, ne da bi zahteval kak odgovor. Takega odgovora tudi ne bo.

Nemčija in nova Evropa.

Pod tem naslovom je priobčil Gabriel Hanotaux, član Francoske akademije, članek v pariškem Figaroju, kjer pravi med drugim sledeče:

Kaj hoče pravzaprav svet? Mir. Kaj hoče Nemčija? Vojno, kajti zahteva revizijo versajske mirovne pogodbe, to se pravi revizijo ureditve nove Evrope.

Obe volji sta si naravnost nasprotni. Ali bo zmagala Nemčija in Evropa se bo znašla znova v strašni krizi, ali pa bo odjenjala in bo nastalo splošno pomirjenje. Nemčija se sedaj v svoji onemogli jezi obrača na boljševisko Rusijo, to se pravi, da hoče sedaj na ta način uničiti Evropo, ker se ji prej na drug način ni bilo posrečilo.

Oglejmo si Evropo, ki je nastala po versajski mirovni pogodbi, katere revizijo ravno zahteva Nemčija. Ta Evropa živi, dela, se konsolidira in se z nenačrtno razumnostjo prilagajuje prečisanemu novemu položaju. Še ni preteklo pet let in vidimo, da se stabilnost s časom vedno bolj utrjuje.

Gotovo, da ne manjka težav in konfliktov. Toda rešujejo se na miren način tam, kjer vlada duh versajske mirovne pogodbe, to se pravi duh sprave in poravnave, ki ima podlago na zdravni avtoriteti Društva narodov.

Oglejmo si najprej Poljsko, ki je vredna občudovanja. Vstala je iz svojega groba v življenje in delo in pokazala v načinu, kako obravnava probleme, ki jih mirovna pogodba ni rešila — n. pr. zadeva Gornje Šlezije in Gdanska, — tako potrpežljivost, da se je položaj umiril.

Enako Češkoslovaška. V sredi med kontinentalnimi deželami, katere je hotela Nemčija obvladati pod imenom

Mittel - Evropa, Češkoslovaška prospera, plačuje svoje dolgove, konsolidira svojo valuto, postaja mojsterska dežela pod mojstrom g. Benešem. Rumunska se na novo dviga: to je most, čez katerega bo korakal nekega dne zapadni mir v Orient. Zaupajmo v Rumunsko, občudujmo narod, ki je znal izvršiti agrarno revolucijo brez nasilja in brez nesieče. Avstrija se popravlja, vsled pametne intervencije Društva narodov in kmalu bomo pripoznali, kako garancijo pimaša za vesoljni mir. Če Bolgarska še občuti strašansko zmoto, s katero se je postavila v nasprotje s svojo zgodovinsko ulogo, se bo nekega dne vrnila na svoja prejšnja pota, in sicer pa tudi ona hoče mir. Madžarska se bo navedila na nezavisno življenje. Versajski mir ji je storil veliko uslugo s tem, da jo je odtrgal od Avstrije, da ne vidim, če bi raje imela kako novo pustolovščino, kot usodo, ki ji je zagotovljena.

Slednjič omenimo tudi Jugoslavijo: Srbija se je tako hitro popravila od globoke katastrofe, da ima izgled za lepo bodočnost. Čudno je pa, da se ni našel drug način, kakor ta, po katerem se bo žalibog organizirala jadranska Slavija. (Hanotaux se tu menda boji slovenske države ob Jadranu?)

Tudi tu čudovit razvoj, ki ga spošna pametna politika ne moti. Vse kati, katerih rast je svet že pričakoval skozi stoletja, so na potu razvoja.

Zadnji del Hanotauxvega članka je posvečen Italiji, Britaniji in Združenim državam. A tudi kar se teh tiče, je pisec optimist. Pričakuje, da se bo z delom utrčila in konsolidirala nova Evropa. Evropa versajskega miru, ki hoče živeti, ki jo pa Nemčija skuša na vsak način uničiti.

Politične novosti.

ČEŠKOSLOVAŠKA.

Nemška izzivanja v Češkoslovaški republikli. Glasilo nemških socialnih demokratov »Volks-wille«, ki izhaja v Karlovi Varhi, je prineslo na rojstni dan predsednika Massaryka naslednje poročilo: »Kaisers Geburtstag. Aus diesem Anlass bleib heute alle Schulen geschlossen.« — Splošno je znano, da imajo Nemci v češkoslovaški republikli v političnem, pravnem in gospodarskem oziru toliko udobnosti kakor domači državljani, če ne še več. Kljub temu izživajo nemški šovinsti Čeha pri vsaki najmanjši priliki, sramote pred svetom državo ter njenega predsednika. Bil je pač zadnji čas, da je izšel zakon v varstvo republike, ki bo Nemce primoral k primernemu spoštovanju češkoslovaške države ter njene uprave in vlade.

Brezmejnna nemška predrznost. — Nemški socialni demokrat dr. Cech in tovariši so izročili te dni v parlamentu na naučnega ministra interpelacijo glede žahnih slavnosti na vseh nemških šolah in glede obvezne udeležbe nemških srednjih šol v Pragi pri spajirju ob priključitvi Rašinskega pogreba. Interpelacije so očitali, da se je iz dejstva zasebne udeležbe in pietete nasilno napravila državna zadeva. — Umeje se samo ob sebi, da češkoslovaška vlada na to drzno interpelacijo ne bo dala nobenega odgovora, ampak jo bo vrгла tja, kamor spada — v koš.

FRANCIJA.

Francoski strah zaradi pojemanja rojstev. Senator Isaac je predaval v navzočnosti predsednika Milleranda o populaciji. Dejal je: Ako ostane pri današnjih rojstvih in smrti, bo štela Francija 40 milijonov ljudi, Nemčija pa 79 milijonov. Ob istih pogojih bo l. 1975. 41 milijonov Francozov, Nemcev 100 milijonov. Kakor trdi gorl omenjeni francoski senator, se je pomnožil lansko leto nemški narod za 500 tisoč duš, francoski pa le za 35.000. V 80 departementih pa Francozov sploh več umrje, kakor pa se jih rodi.

ANGLIJA.

Delavska stavka. Iz Londona poročajo: Pri glasovanju delavcev stavbne obrti se je izrekla večina nad 20% za stavko. Vsi delavci se je bati, da bo od 1. aprila naprej stopilo nad 1 milijon delavcev v stavko. Vrše pa se še pogajanja. (W)

ITALIJA.

Veliki fašistovski svet. Na sedm velikega fašistovskega sveta je ministrski predsednik Mussolini določil sedem članov sveta, ki naj redigirajo izpremembo dosedanjega volilnega reda. Na Mussolinijev predlog je veliki fašistični sklep sprejel dnevi red, ki poziva fašiste, naj povodom četrte obletnice osnutka fašistovskega reda obnove slovesno prisegajo, da se popolnoma stavijo v službo velike stvari in domovine.

RUSIJA.

Bivši ruski diktator Kerjenski se pogaja z berlinskimi zastopniki sovjetske vlade, da bi se mu na temelju nove amnestije dovolil povratek v Rusijo. Sovjetska vlada zahteva jamstev, da se Kerjenski ne bo udeleževal protisovjetske politike in propagande.

LITVANSKA.

Litvanski poslanik v Londonu je vložil v znanjem ministrstvu ustmen protest proti sklepu veleposlaniške konference, s katerim je bila Vilna prisojena. Poljski in je izjavil, da taka ureditev ozemlja ne odgovarja duhu versajlske mirovne pogodbe in statutom Društva narodov in ravno tako ne načelom, za katere so se bili borili zavezniki in z njimi tudi Litvanska.

Francoski optimizem.

Pariz, 19. marca. (K) Pri sestanku novinarjev je govoril tudi Barthou in med drugim izjavil: Poincare je zasedel Poruhirje, ker je bil prepričan, da je potrebno namesto besed postaviti dejanja. Zdelo se mu je boljše, vzeti gotovo zastavo kakor dogovarjati se o negotovih zastavah, da bi se mogel kasneje uspešneje pogajati. More se in treba je čakati na nemške predloge. — Francija zaupa svojem ministrskega predsedniku, če pride do tega, da se bo o tem govorilo. Prepričani smemo biti, da bo Nemčija kmalu prisiljena zagotoviti Franciji reparacije in varnost.

Migljaj in še kaj.

Rezultaten dogodek iz demokratskega režima.

Janez Figa je bil uradnik z dušo in srcem, ne tak, ki pozna plačo, plačo in samo plačo, temveč cel mož, ki pošteno delo, delo in zopet delo. Tičal je v službi kakor v luknji krt in ni tožil Bogu in ne ljudem. Branil se je hudega, gibal se skušnjav in potrpežljivo čakal, kaj mu prinese naslednji dan.

Nekoč v mlajših dneh se je bil zanimal za politiko. Takrat je bil seveda še lahkomišljen in je z mladostnim ognjem zagovarjal to, kar se mu je zdelo pravo. Razvil se je bil v svobodni misli in revolucionarni smeri tedanjih dni. Bil je iskren in vroč, zdrav in mlad.

A prišlo je do spoznanja. Njegov šef je bil mož zrelih let in kremenitve značaja, poln odlik in pohval. Nosil je zlata očala in zakrpan frak. Zagnje se je zdelo Janezu Figi posebno imenito in pomembno. Zakrpan frak, to je bil njegov vzor.

Prvi čas je seve tudi v službi zagrešil še marsikako nerodnost in je čisto ziniti besedo, ki ni bila preračunjena ne za tisti kraj, ne za tisti čas. Za očali

gospoda šefa se je ob takih prilikah vselej strahovito zablistalo, grmenja pa prvi čas le ni bilo. Ko pa je gospod šef polagoma spoznal, da bliskanje ne razsvetli v zadostni meri Janeza Fige, je zagrmel nad njim:

»Jerala, zlezi vase!«

Tedaj se je porodilo v Janezovi duši spoznanje. Šef, ki uči v Zupančičevih citati, mora biti gotovo dober in popoln šef, ki lahko koristi tudi svobodni misli in revolucionarnemu človeku! In Janez Figa je zlezel vase in je izpraševal svojo vest. Od jutra do večera in v sanjah noči je brskal po svoji notranjosti, dokler ni spoznal popolnoma, koliko je že zamudil. Ko je razmisli vse, je spoznal, koliko je zamudil in kako brezplodno mu je potekal čas, ker ni znal tolmačiti šefovih migljajev v svojo korist.

Odslej je prihajal zgodaj v urad in je sedel za svojo mizo kakor pribit. Kadar je prišel šef, je šinil pokonci in mu je globokim poklonom hitel nasproti. V poletnem času ga je rešil bremena klobuka in palice, v zimskem mu je vrhu tega še spretno pomagal zlezi iz suknje. Gospod šef se je smehljaj in je bil zadovoljen.

Kadar je izšla nova naredba, ki je razveljavljala včerajšnjo in je že v

tekstu dajala jutrišnji mesta, se je oglašil šef:

»Vse kaže, da se uspešno bližamo popolni konsolidaciji razmer!«

Janez Figa, ki je imel poleg drugih dobrot tudi ženo in nekaj otrok, je čutil konsolidacijo v raztrganih cunjah, dolgovi in praznih želodcih, vendar je popolnoma razumel gospoda šefa.

»Jaz bi si celo dovolil pripomniti, da je pri nas konsolidacija izmed vseh nasledstvenih držav najbolj napredovala.«

Gospod šef se je zadovoljno nasmešnil, priklimal in dostavil:

»V dveh letih ne bomo niti sanjali več o posledicah vojnih grozot.«

Figa, ki je bil pač še vedno lahko mišljen, je za trenutek občutil, kako se je nekaj zganilo v njem, vendar je takoj zatrl tisti gublaj in potrdil:

»Že danes smo takorekoč v paradižu!«

Potem so prišle volitve.

»Poslanec Anton Mladicki je edini, ki more razumeti uradništvo!« je proglasil šef.

Janez Figa je razumel migljaj in je bil tako vesel, da je celo ženi razložil doma to radost.

»Šef voli na istem volišču kakor jaz. Zato bi bilo dobro, da se lepo oblečeš in greš z menoj. Volilne pravice sicer

nimaš, toda več nas bo! To je tudi nekaj.«

Žena je izvlekla najboljše kose svoje skromne toalete na dan in je šla z možem. Nada v boljše dni ji je pordevala lica in jo je delala lepo.

Na volišču ju je srečal šef. Bil je dobrohoten in ognjevit.

»Moj naklon, milostljiva,« se je naklonil proti Figovi gospej in obema segel v roko.

Janez Figa je bil ves v ognju in je z navdušenjem oddal svoj glas za Antona Mladickega, ki je bil bankir po poklicu svojega srca.

Gospod šef je bil medtem povedal gospej Figovi še par ljubeznivih in laskavih besedi, ki jih je sprejela ona kakor lačni vodo. Vendar ni kazala nejevolje, ampak se je smehljajala in potrpežljivo čakala moža.

»Ta dedec, tvoj šef, je šolobarda,« mu je rekla potem, ko sta bila sama.

Janez Figa se je prestrašil.

»Ne reci tega drugič!«

Samo to in nič več. Žena je molčala in mož je molčal.

Naslednje dni je stranka Antona Mladickega, ki je zmagala, priredila domoljubno slavo.

»Pridete?« je vprašal šef Janeza Figo. On je čutil migljaj in je pritrčil.

»In pripeljete tudi milostljivo s seboj, kaj ne?«

»Ako dovolite —« se je naklonil Janez Figa v žaru sreče in zasajal sen o prvi višji stopnji...

Zvečer je na veselici vladalo svečano razpoloženje. Šef se je pridružil Figi in je posvečal posebno pozornost njegovi ženi vse do polnoči. Takrat so se razmajali duhovi in šefova roka je imela obilo opravka s toaleto gospe Figove. Naenkrat je tlesnilo, kakor da je udarila roka po roki. Gospa se je dvignila, gospod šef je zagodrnjal, Janez Figa pa se je stresel v grozi.

»Hm — si je opomogel šef.

»Jaz pojdem,« je nestržno cepetala gospa Figova.

»Oprostite, gospod šef, ona je nervozna, strašno nervozna,« je jadikoval Janez Figa.

Šef se je vgriznil v spodnjo ustnico in ni rekel besede. Ceremonijozno se je naklonil in je odšel k drugi družbi.

Janez Figa in žena sta odšla.

»Kaj pa je bilo?« je vprašal mož.

»Saj si slep če nisi videl.«

Hm — je rekel zdej Figa in je molčal potem vso pot do doma.

Ko je bila štirinajst dni za tem izvedena redukcija uradništva, je bil Janez Figa med reduciranimi.

Dnevne novosti.

— Ugotovitev. Pri volitvah v ustavotvorno skupščino 1. 1920 je bilo oddanih v Ljubljani naprednih glasov (JDS+NSS) 3384, pri občinskih volitvah 1922 so dobile napredne stranke JDSJugosl. zajednica (v zajednici so bili tudi NSS) glasov 4739, pri volitvah v Narodno skupščino 18. marca 1923 pa je dobil napredni blok (JDS+NSS) skupno z NSS 4060. Proletarske stranke (soc. demokrati in komunisti) so dobile 1. 1920 skupno 2657 glasov, klerikalci pa 1762 glasov. Pri občinskih volitvah ljubljanskih v letu 1922 so dobile proletarske stranke in klerikalci pod firmo »Zveze delovnega ljudstva« skupno 4247 glasov... Pri volitvah v Narodno skupščino 1923 je dobila proletarska stranka (Perić) 1865 glasov, klerikalci pa 2814 glasov. Iz tega sledi predvsem sledeče: S 4384 glasovi sta postavili nerazcepna JDS in NSS trdno fronto proti klerikalcem. L. 1922 je bil merodajni lokalni interes in pa tradicija ljubljanskega liberalizma, da so združili naprednjaki na dveh listih (JDS in Zajednica) 4739 glasov, torej za 355 več nego 1. 1920. Pri volitvah v Narodno skupščino 1923 pa je dobil Napredni blok (JDS+NSS) skupno z NSS samo 4060 glasov, torej za 679 glasov manj nego pri občinskih volitvah. — Paralelno pa so se utrjevale klerikalne pozicije tako, da so dobili pri zadnjih volitvah klerikalci 1923 glasov več nego 1. 1920. Ali ne govorijo te številke več nego samohvale kratkovidnih politikov?

— Opozorjamo ljubitelje fine glasbe na izreden dogodek. Prva francoska pianistinja, gospodična Selva Blanche, bo koncertirala v petek v Unionu. Program večera, objavljen po lepakih, je nekaj posebnega: sama najboljša francoska dela. Ker je to edini koncert te svetovno znane godbenice, je zanimanje zanj zelo veliko in svetujemo, da si občinstvo čim prej zagotovi sedeže v predporočilih.

— Avanzma našega rojaka. Gosp. Ing. mont. Milutin Jenko iz znane, ugledne, ljubljanske rodbine, je imenovan za visjega rudarskega svetnika v VI. čin. razredu pri ministrstvu javnih del v Pragi. Najbolj dokaz izredne usposobljenosti našega rojaka je dejstvo, da je tekem 2 let ponovno napredoval. Dosedaj je bil predstojnik centralnega urada za razpečevanje premoga za celo C. S. R. Skoda, da se za takega odličnega strokovnjaka ne najde primerne mesta v — domovini.

— Duhovniška vest. Dosedanji kaplan v Rajhenburgu g. Franc Jazbinšek je imenovan za stalnega vojaškega duhovnika v jugoslovanski vojski in odide na svoje službeno mesto v Valjevo še pred Velikonočjo.

— Izredne remuneracije srednješolskim profesorjem. Ministrski svet v Pragi je sklenil, da se priznajo srednješolskim profesorjem in učiteljem izvanredne remuneracije in sicer za nadure, kakor tudi za preobremenost z delom, kar imajo profesorji radi pomanjkanja učnih moči že skoraj štiri leta. Pri nas so okolnosti iste, od prevrata sem so profesorji preobremenjeni z delom, ker ni dovolj učnih moči. Nadure pa, ki so jim po zakonu posebej plačane, pa v Sloveniji na večini zavodov še niso dobili izplačilnih od konca novembra se. V kakem položaju so prizadevi od takrat, si lahko vsakdo predstavlja. Želeli bi bilo, da vlada čimprej to perečo zadevo uredi. Borza.

— S pošne službe. Imenovani so: za inspektorja I. razr. dr. Ant. Vajala; za šefa oddelka I. razr. dr. Josko Lebar in kontrolor Maks Svoboda; za kontrolorja I. razr. Evgen Krizaj, Vojteh Pučelj in K. Urbančič; za kontrolorje III. razr. Ivan Koren, Anton Kogol, Fran Jurman in Vinko Janežič; za činovnike II. razreda Ivan Kavc; za činovnike VI. razr. Konrad Dvofak; za činovnika IV. razr. kontrolor Franc Pirč; za upravnika I. razreda Josip Kurent, oba v Ljubljani; za upravnika II. razr. Karol Pšenčič in Zidaemstus; za činovnika II. razreda M. Velipič, Mirko Tomažič in H. Lenassi; za činovnika IV. razr. Fran Zorec v Ljubljani, poštni urad I; za upravnika II. razreda IV. Col v Kranju; za činovnika III. razr. Evgenja Enlicher v Ribnici; za činovnika II. razr. Franc Čuš v Mariboru; za činovnika III. razreda Fran Zekelj v Gornjem gradu in Alojzija Tomažič v D. M. v Polju; za činovnika II. razreda Fran Irgolič, Milan Zemljčič, Kazimir Novotny ter poštarja I. razr. Alojzij Sturm in Ivan Nagu; za činovnika IV. razr. upravnik Anton Vuličič v Kočevju, Ivanka Spolar v Dobropoljah, Marija Gorčar v Rimskih Toplicah.

— Za visokošolce. Vpisovanje za poletni semester na graški univerzi traja od 1. marca do 12. aprila. Novinci, ki niso še bili vpisani na tej univerzi, morajo poslati prošnjo najkasneje do 2. aprila s sledečimi prilogi: krstni list, domovnica, maturoletno spričevalo, potrdilo o državljanski službi, potrdilo o sadnem bivalstvi, službeno potrdilo fotografijo ter potrdilo, iz katerega je razvidno, da mu je študijsko zmogljivo. Vred padca dinarja je življenje tako drago in znaša tudi semestralna koleznina nad 1000 dinarjev. Eventuelno prošnjo naj se pošljejo na naslov: »Jugoslovensko akademsko združenje, Gradec, univerza«.

— Razdelitev avstro-ograrskega arhiva. Koncem t. m. se prične pogajanja z avstrijsko vlado o razdelitvi arhiva, ki se tiče nasledstvenih držav. Predvsem bo naša vlada zahtevala arhive dubrovniškega muzeja, kakor tudi vse dokumente, ki se nanašajo na pokrajine, ki sedaj pripadajo Jugoslaviji.

— Pravilnik o inozemskih delavcih. V ministrstvu za socialno politiko je izdelan načrt pravilnika za dopustitev tujih delavcev moči v naši državi. Kar se tiče strokovnih delavcev, ki jih imamo v državi premalo, so predvidene značilne olajšave pri reševanju prošni in industrijskega.

— Za vzpostavitev poštnega prometa s Rusijo. Ruski komisar za pošto in brezojavno telegrafijo je naprosil naše ministrstvo za pošto in telegrafijo, naj mu omogoči pošto in brezojavno telegrafijo.

javni promet med Jugoslavijo in Rusijo. O tej prošnji moskovske vlade bo sklepal ministrski svet.

— Telefonska zveza Sarajeva z Dalmacijom. Te dni je bila predana v promet nova medpokrajinska telefonska proga, ki veže Split s Sarajevom. Poleg te se napeljuje še druga proga, ki bo v kratkem končana.

— Za slepe invalide. Prometno ministrstvo je odredilo, da se bodo vsi predmeti, ki bi se našli v železniških vagonih, ako se lastniki pravočasno ne zgledajo, prodali. Izkupilek se nakaže »Domu slepih« v Zemunu.

— Francozi za umrle vojake. Pretekli teden je prišla v Novi Sad francoska mislija z nalogom, da pripravi vse potrebno za ekshumiranje francoskih vojakov, ki so za časa vojne ali po osvoboditvi umrli v Vojvodini. Njihovi zemeljski ostanki bodo prepeljani na Francosko. Novosadska železnica postaja je že dobila 200 lesenih krate, v katerih se bodo prenesli ostanki.

— Brezmotorni zrakoplov. Poročila iz Novega Sada javljajo, da bo v novosadskem aerodromu v kratkem dograjen aeroplan brez motorja. Njegova širina bo znašala približno 12 m.

— Smrt vesled alkohola. Neka Kata iz Grabovca, znana kot pljanka, se ga je te dni tako nalezila, da so jo našli drugi dan mrtvo na cesti. Zdravniški pregled je dogal, da je nastopila smrt vsled preobilice zavžitega alkohola.

— Ciganski hudodelci. Orožništvo v Belovaru se je posreželo aretirati voditelja ciganske družine, ki je v zadnjem času izvršila dva umora in mnogo drugih razbojništev.

— V Pitomaču na Hrvatskem je ustavil orožnik mladega cigana, ki je streljal po cesti z revolverjem in ga hotel odvesti s seboj. Tada pa se mu je od zadaj približal drug cigan in mu zabodel nož v desno stran hrbta ter nato pobegnil.

— Požar v tovarnah. V petek jutraj je izbruhnil požar v oslejški tovarni vžgalice »Drava« in sicer v oddelku za sušenje. Požar so pogasili delavci sami. Škoda znaša 80.000 K. — V Splitu je nastal požar v tovarni bratov »Buj«, ki je povzročil znatno škodo. Nastal je na ta način, da se je cev parnega kotla, ki je bila približno neke grede, preveč razgrla in gredo vžgala.

— Nov način življenja. Nekti kmet iz Graševine na Hrvatskem se je naveličal svoje zakonske žene in bi se rad poročil z nekim mladim dekletom. Ne ožiraje se na cerkvene predpise je šel k župniku, da bi ga poročil. Ta je svedečo prošnjo odbil, kar pa ni kmata prav nič vnevrnilo. S svojo nevesto se je napotil k bližnjemu sosedu, ki je kot izkušen možakar opravil vse cerkvene obrede.

— Smrt na žerjavcih. V vasi Roždena so pustili v neki hiši doma štiri mesece starega otroka samega na stolu poleg ognja. Nesreča je hotela, da je otrok padel v žerjavico in v grozni mukah umrl.

— Cestni napad. Dva kmeta iz Gračice sta na cesti počakala svojega sovoščana in ga napadla s kamenjem. Nesrečnež se je težko ranjen, zgrudil v nezavest. Napadalec sta ga oropala za precejšnjo vsoto denarja, med tem tudi za 20 dolarjev.

— Statistika umrlih v Splitu. Prejšnjega leta je umrlo v Splitu 572 oseb. Največ smrtnih slučajev je bilo v mesecih juniju, juliju in decembru. Večina je umrla v otroški dobi. Smrt otrok znaša polovico vseh smrtnih slučajev. Umrlo je več moških nego žensk. Na 310 umrlih moških pride 262 žensk. Po starostni dobi je za otroke umrlo največ ljudi v dobi od 20.—30. leta. Po poklicu je umrlo 43 delavcev, 38 dinarjev in 20 uradnikov. Leta 1918. je umrlo 856 oseb.

— Pijančova nesreča. V neki gostilni v Travniku se je pridružil vesel družbi pian gost Jožkanovič. V svojem pijanem zanosu je pričel goste izživati. Veselo družbo je njegovo motenje zelo razburilo in ga je nekdo prijel in vrzel skozi vrata. Pijanec je padel tako nesrečno, da je z glavo telebnil ob hišni prag in si razbil lobanjo.

— Ustreljen od vojaške straže. Te dni se je zgodil v sarajevskem skladišču nesrečen slučaj, da je neki vojak, ki je stal na straži ustrelil neznanca, ki je kljub njegovemu pozivu hotel zbežati. Neznanec je bil smrtno zadet in je ostal na mestu mrtve. Pri pregledu se je ugotovilo, da gre za nekoga konjenika, ki je hotel krasti vojaške plašče.

— Tatvina municije. Sarajevska policija je prišla na sled velikim tatvinam, ki so se dogajale v sarajevskem municijskem skladišču. Vojaki so predvsem kradli revolvere, katere so deloma prodajali sami, deloma pa prekupevalci. Aretirani so bili trije dijak in devet vojakov.

— Nezvesta svakinja. V Vranju je živel neki Todor v nedovoljenem razmerju z ženo svojo umrlega brata. Ljudje so se v početku nad tem zgražali, pozneje pa so se temu privadili. Živela sta kot mož in žena, dokler se ni svakinja zagledala v nekega sosedo. Nagajanje do novega ljubimca jo je tako obvladovalo, da je te dni pobegnila k njemu. Za njo pa je prišel njen svak in jo lepo prosil, da bi se vrnila k njemu. Ker pa ona ni hotela o tem ničesar slišati, se je njen svak zelo razburil in jo na mestu ustrelil ter nato neznan kam pobegnil.

— Lekarnar na zabavi. Tat pa v lekarni. Neznat tat je prišel v stanovanje lekarnarja Kukoviča v Sabcu, medtem, ko se je nahajal on v svojo soprog na neki prireditvi. Tat je odnesel precej denarja in raznih drugih stvari. Končno je z revolverjem napadel lekarnarja in izsilil še 1000 dinarjev.

— Zločin bolniškega stročnika. Neapeljski listi poročajo, da se je zgodil v mestu Avers nezasišlan dogodek. Na očesni kliniki prof. Mastrocinque je bil uslužbenec mladenič kot bolniški stražar. Radi vneue, ki jo je vedno kazal, si je pridobil popolno zaupanje svojega primarija. Končno pa se je izkazalo, da je bilo njegovo zaupanje usmerjeno na izvedbo zlobnega načrta. Pod pretežbo, da je v kliniki preveč mrtvo, je stražar zatvoril vse bolnike v dvorano, kjer je stala velika glinasta peč. Nesrečni bolniki, ki so imeli oči zavezane, niso mogli opaziti, ko je stražar strelal neke primanjkele zraka in so hoteli dvorano zapustiti. Ta pa je bila zaprta in v kratkem so se vsi onesvestili. Medtem časom je on zmagovito mnogo dragocenih kirurških instrumentov in s plenom zbežal. Narkotizirane bolnike so pravočasno odprli in jih rešili gotove smrti.

— Največja kača. V Braziliji so nedavno ujeli ogromno kačo, ki je razstavljena v zoološkem muzeju v Buenos Airesu. Kača je dolga 7 m in 85 cm in debela 95 cm. Težka je približno 148 kg in je po mnenju raznovrstnega zoološkega muzeja stara okrog 200 let.

Iz društvenega življenja.

— Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odpora seja v sredo, dne 21. marca ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društveno pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije: Sv. Petra cesta šte. 12, pritrilčno, desno.

Novosti iz Primorske.

— Društveno življenje na Primorskem. Klub italskan italijanskih oblasti se društveno življenje na Primorskem lepo razvija. Posebno pridno delujejo razna prosvetna društva, kar nam jasno priča, da se naši Primorci dobro zavedajo svojega težavnega položaja. Na velikonočni ponedeljek priredi pevski zbor Učiteljske zveze velik koncert v Vipavi.

— Izpuščena slovenska učitelja. Kakor smo poročali, sta bila nedavno zaprta slovenska učitelja Pahor in Hreščak, ki sta bila osumljena protidržavne propagande. Zaprta sta bila v goriskem zaporu, odkoder so ju sedaj Italijani izpustili na svobodo.

— Pod vplivom komunističnih idej. V kavarni »Edera« v Trstu se je poizkusil ustrčiti 20-letni dijak Henrik Berce. Kot voditelj komunistične mladine v Trstu je bil s svojim bratom večkrat zaprt. Domneva se, da so ga k temu obupnemu činu gnali politični razlogi. Težko ranjenega so prepeljali v tržaško bolnišnico.

— Aretirani slepar. Tržaška policija je aretirala 19-letnega Franca Ledererja, ki je bil uslužbenec kot zasebni uradnik pri neki tržaški trgovci. Trdilo je osepil za večje zneske. Slepar je doma iz Gradca.

— Aretirani angleški mešetar. Nekti lastnik trgovine z električnim materialom v Trstu se je obrnil na mladega Angleža, da bi razpečeval njegovo blago pri privatnikih. Očitno je hotel izkoristiti javno mnenje o angleškem blagu. Toda sreča mu ni bila mila, kaj ti v kratkem času je spoznal, da je Anglež ogojufal. Zadevo je naznanil policiji, ki je sleparskega Angleža aretirala na njegovem stanovanju. Lastnik trpi 6000 lir škode.

— Tihotapska afera v tržaški prosti luki. Italijanski finančni organi so že dalje časa opazovali neki voz, ki je često na dan prihajal prazen v luko. Takoj se jim je doždevalo, da ni nekaj v redu. Vendar pa niso mogli ničesar izslediti. Te dni pa so voz ustavili in ga natančno preiskali. Preiskava je dosegla, da so bili debeli tovorni tramovi votli in da so v njih izvažali dragoceni vinski cvet, za katerega se zahteva visoka carina. Ker je država okodovana za več milijonov lir, sta bila voznik kakor tudi lastnik trške Klocijev aretirana. Lastnika-brata se izgovarjata, da se je tihotapstvo izvrševalo brez njihove vredenosti.

Sport in turiztika.

— Ilirija: Villacher Sportverein 13:3 (6:3). V nedeljo je otvorila Ilirija letošnje nogometno sezono s tekmo proti prvaku Koroške Villacher Sportverein. Bellak. Dosegl je ta nepričakovan rezultat brez večjega napora akoravno ne odgovarja razmerju sil obeh moštev. Gostje so sicer simpatično disciplinirano ali tehnično nepopolno moštvo, ki goli še precej primitivno nogomet. Skupne in kombinacijske igre nima; vse njihovo delovanje stremi na prodore, iz katerih rezultirajo tudi dani 3 goli. Napadalna vrsta, v kateri sta omenbe vredna srednji in desni napadalec, je v prvi polovici igre mestoma še ugrajala, pozneje pa tudi odpovedala. Slaba pa je kriliska vrsta in obramba, posebno pa vratar, ki ima lepo število golov na vesti. Ilirija je v dobri formi. Najboljši del moštva je bila vsekar napadalna vrsta z nesebičnim Zupančičem I. Učakom in Omanom. Najboljši mož na polju in duša vse navale je bil Oman, ki se nahaja letos v polni formi. Kot srednji napadalec je res vzorno zasnoval in izvedel skoro vse napade ter napravil sam 7 golov (8 enajstmetrovskih). Imed ostalih so rabili: Učak 3, Vidmajer 2 in Zupančič I. 1 gol. Kriliska vrsta ni bila povsem na višini, posebno pa še ko je igral kot srednji krilec Pretnar, ki nikakor ne spada na to odgovorno mesto, kakor Zupančič II. ne v obrambo. Dolinar in Zupančič III. bi bila lahko boljša. Istotako obramba ni v prvi polovici igre popolnoma odgovarjala nalogam ali v drugi polovici se je povspela. V prvi polovici je igral v gol vratar rezerve Miklavčič, v drugi Soklič, kajti Pelan je rekel menda sportu svoj »valček«.

Igra je bila v prvi polovici povsem otvorena ter valovala iz polja v polje. Takoj v začetku dobljena 2 gola, ki sta padla iz enajstmetrov, so gostje izravnali z lepimi goli, ali kmalu so začeli pešati ter popolnoma podlegli tempu, ki ga je diktila Ilirija. Ilirija je v drugi polovici dominirala na prostoru in gol za golom je stresal mrežo Beljačanov. Sodičar g. Vidšek sicer dober, je četrti gol, ki ga je prisvojil Beljačanom ni bil pravilen kajti branilec ni žoge ubranil s rokami nego s celim telesom. Branilec g. Beltram je že v tej tekmi nastopil stišč za barve svojega kluba, za kar mu je vodstvo Ilirije poklonilo lep venec. Jubilarju čestitam. Predtekma med rezervno Ilirijo in L. A. S. K. je končala z zmago L. A. S. K. 1:2. Pri Lasu je ugajal vratar Hereman.

— Revanžna tekma. Povsem drugo sliko je nudila ponedeljkova revanžna tekma, ki je končala z rezultatom 7:1 (3:1) za Ilirijo. Beljačani so nastopili v spremenjeni postavi ter ojačeni z 2 novima igralcema. Polni ambicije in poizrtvovalnosti so dobro krili nasprotnika ter držali cel čas otvoreno igro. Pohvale vredna je bila obramba, ki je res v polni meri izvršila svojo dolžnost in je na rovaš nesrečnega vratarja gre zopet par golov. Napadalec bi pri malo večji odločnosti lahko iznudil lepši rezultat. Ilirija je bila sicer dobra ali pod nedeljsko formo. Napadalna vrsta je izvedla lepe kombinacije, ki so se izvršile v električnih goli. Le Vidmajer in Zupančič I. sta s svojimi off-side pozicijami često pokvarila marsikatero ugodno situacijo. Nikakor pa nista zadovoljevala v krilski vrsti Dolinar in v obrambi Pretnar, kateri bi res lahko za enkrat dostojnejši igral. Gole so zabili Oman 3, Učak 2, Zupančič II. in Zupančič III. po 1.

— Slovani: Hermes 3:1 (3:1). Na igrišču Ilirije igra priateljska tekma je končala z zasluženim zmago II. razrednega Slovana nad I. razrednim Hermesom. Tekma sama na sebi ni nudila dobrega sporta; malo manj prerivanja ter več igranja bi bilo boljše. Sodičar g. Betetto objektivno.

— Ilirija III-Slavija 3:2. Lepa igra Ilirskega naznačala.

Gospodarstvo.

Inozemski kapital in naše gospodarstvo.

Ze večkrat je naš list pisal o potrebi tujeje kapitala v naši državi. To vprašanje je postalo aktualno zlasti v sedanjih krizi vsed pomanjkanja denarja, ki ogroža našo produkcijo. Pomanjkanje denarja pri nas sicer ne ogroža v toliki meri poljedelske produkcije, ker velika večina naših seljakov tega pomanjkanja ne občuti, temveč industrijsko produkcijo. V današnjih razmerah bo marsikaj industrijec prisiljen, da svoje obrate ustavi, oziroma da omeji njihovo delovanje. Ogotovje je vedno težje dobiti, in če se že komu posreči, da denar dobi, je ta tako drag, da se mu dostikrat ne izplača poraba izposojene vsote. In to nujno vodi k zmanjšanju produkcije, kar pa bi vplivalo zelo škodljivo na naše gospodarstvo. Industrija, ki je pri nas šele v razvoju, ne sme prenehati, ker te škode bi dolgo časa ne bilo mogoče popraviti. V tem slučaju bi morali zopet upoštevati iz mozemstva celo vrsto stvari, ki jih imamo sedaj doma. Mnogo denarja in dragocenih deviz bi se iztekalo vsled tega v inozemstvo, kar bi zopet slabilo našo valuto in jo oviralo na potu njenega izboljšanja. Zato je jasno, da je treba napeti vse sile, da se prepreči ta omejitelj produkcije.

Narodna banka, ki hoče strogo izvajati deflacijsko politiko, ne bo dovoljevala vseh zahtevanih in potrebnih kreditov. Na vsak način bo morala Narodna banka dovoljevati one sezonske kredite, brez katerih bi dotična panoga produkcije morala prenehati. Da bo banka to tudi storila, to je že zagotovilo finančni minister dr. Stojadnovič. Vendar pa najbrž ti krediti ne bodo tako izdatni, kakor bi bilo želeli, zato se bo treba ozreti po drugih virih.

Tu nam preostane edino pritegnitev tujeje kapitala, ki bi našo produkcijo podprl za toliko časa, dokler ne bo sama mogla skrbeti za svojo razorožitev in spopolnitev. Danes pa ona tega še ni zmožna, poleg tega pa je tudi ogrožena vsled pomanjkanja gotovine. Ne preostane nam nobena druga pot, kakor da skušamo zainteresirati inozemstvo za naša prirodna bogastva, ki neplodno ležijo neizkoriščena v zemlji.

Gotovo je, da nam je inozemski kapital potreben. Sveda bomo morali budno paziti, da nas tuj kapital popolnoma ne uklene v svojo oblast, kar bi bila ne samo nepregledna škoda za naše gospodarstvo, temveč tudi nepravilna nesreča za cel naš narod. Vendar nevarnost še zdaleka ni tako velika, kakor menijo nekateri, ki izključujejo vsakršno udeležbo tujeje kapitala v našem gospodarstvu. Menimo pa, da ni nobene nevarnosti za našo narodnost in za naše gospodarsko življenje, ako dopustimo v sedanjih razmerah vsaj eno tretjino izkoriščanja naših prirodnih zakladov tujemu kapitalu. Ostali dve tretjini bi pomenili še vseeno sadostno premoč našega lastnega kapitala, tako da bi se ne bilo bati nikakega zasvojenja.

Sicer pa ni niti potrebna udeležba tujeje kapitala v preveliki meri. Vsa manjša podjetja lahko ostanejo v izključni posesti domačega denarja. Tuj kapital je potreben le pri takih podjetjih, ki zahtevajo obsežnih investicij in ki vsak čas potrebujejo velike vsote. Edino v taka podjetja bi bilo treba pustiti inozemske kapitaliste, in s sposobnimi konvencijami bi se dalo doseči tudi to, da bi bila ta udeležba samo začasna, dokler bi bila potrebna. Kasneje, kadar bi bila podjetja že dovolj močna, pa bi zopet prešla v domače roke.

Ze svoj čas smo na kratko razpravljali, kam bi se bilo najbolje obrniti. Avstrijski in madžarski kapital, ki je gospodoval pri nas pred vojno, ne pride v poštev. Prvič zato, ker je zelo veliko izgubil na svoji sposobnosti, drugič pa zato, ker za nas z našega nacionalnega stališča ne bi bilo koristno, da dopuščamo v našo državo vstop kapitalistom onih držav, s katerimi naši politični odnosi niso prirčno-prijateljski. O italijanskem kapitalu pa sploh ni misliti, kajti ta igra preveliko vlogo nacionalno vprašanje. Francozi in Angleži ne kažejo za naše gospodarske razmere prav nobenega zanimanja ter se nedejstveno pri nas pretežno le z borzno spekulacijo in bi bilo pač bolje za nas, ako bi se niti ne udeleževal. Edino Čehoslovaki so se udeleževali od sedaj s svojim kapitalom pri pozitivnem in ustvarjalnem delu v naši državi. In tam, kjer so imeli uspeh naši gospodarski krogi, kadar so iskali kredite, ga bodo imeli tudi sedaj. Želeli bi bilo, da se investira čim več českoslovaškega kapitala pri nas, kar bi prineslo korist nam in pa Čehom. Obenem bi bilo tudi mnogo storjeno za tesnejše zblizžanje obeh slovanskih narodov.

INDUSTRIJA.

× Produkcija jekla in železa v Angliji. Meseca februarja se je produciralo v Angliji 543.400 ton surovega železa in 707.100 ton jekla. V januarju je bilo izdelanega je 567.900 ton železa in 624.300 ton jekla in v februarju 1922 300.100 ostroma 418.800 ton.

× Petroleji v Romuniji. Češka petrolejska rafinerija v Kolinu je podzvela te dni poskusno vrtnje za petroleje v Mystrinu ob progi Mutenic—Gaya. Rezultati so bili zelo ugodni, tako da se bo pričelo že prihodnji teden z zadevnimi deli.

× Produktivna premoaga v Madžarski. Lansko leto je znašala produkcija premoaga v Madžarski 72 milijonov v (10 milijonov v več kakor predlanskem). Poleg tega je Madžarska uvozila lansko leto 7,5 milijonov v premoaga iz Rusije, Poljske in nekaj tudi iz Češkoslovaške, snarskega revirja in Anglije. Letos znaša dnevna produkcija premoaga približno 2500 vagonov dnevno.

× Konkursi in izravnalna postopanja v Češkoslovaški. Meseca februarja je bilo v Češkoslovaški 359 slučajev izravnalnega postopanja z 1704 milijona pasiv in 67 konkurzov s 13 milijoni pasiv.

× Trust madžarske kemične industrije. Madžarski kemični industriji vodijo pogajanja radi ustanovitve trusta madžarske kemične industrije. Pogajanja so že zelo napredovala in bo ustanovitev trusta sledila v kratkem.

TRGOVINA.

× Nemško-ruska trgovinska pogodba. Po osnutku nemško-ruske trgovinske pogodbe, o katerem razpravljajo sedaj v Berlinu, hoče Rusija doseči prost avoz žita, lesa in drugih sirovin v Nemčijo za določeno čas. Poleg tega vtraja Rusija pri dosedanjih vsehkih ugovorih zaščitnih carinah.

da zavaruje svojo industrijo, ker hoče postaviti avtonomno carinsko tarifo ter odkloniti konvencionalne tarife. Ruske protiusluge Nemčiji se bodo nanašale predvsem v olajšavah za Nemčijo pri njenem gospodarskem udeleževanju v Rusiji. Rusija je dajala Nemčiji koncesije, bo dovolila nemške kreditne institute in podobno.

× Prepovedan avoz živine iz naše države v Romunijo. Iz Beograda nam poročajo: Romunska vlada je prepovedala avoz živine iz naše države do 10. junija t. l., ko bo avoz zopet dovoljen.

POLJEDELSTVO.

× Agrarna reforma na Poljskem. Na podlagi zakona z dne 15. julija 1920 so dobili seljaki, ki so imeli le malo ali pa sploh nič zemlje, od države v teku leta 1921 263.902 hektarov. Poleg tega je bila ustanovljena naselbina invalidov in odlikovanih vojakov. Likvidacija služnosti je dala seljakom 5296 ha zemlje. V 5916 slučajih je bila regulirana meja med seljaskimi posestvi in veleposetvi.

× Padanje žitnih cen na Poljskem. Zadnje dni je opažati na Poljskem precejšnje nazadovanje žitnih cen. Tako je padla cena rži na krakovski produkti borzi od 120 na 90 tisoč poljskih mark. Vzrok temu nazadovanju cen je pomanjkanje gotovine in pa prepoved izvoza.

PROMET.

× Izročitev italijanskih železnih privatnikov. Minister Carnazza je predložil ministrskemu svetu osnutek načrta za izročitev italijanskih železnih privatnikom. Osnutek predvideva izročitev vseh železnice v privatne roke. Pri tem bodo morala privatna podjetja prevzeti devet desetlin dosedanjega osovja, v ostalem pa bodo imeli popolno svobodo, da bodo mogli izkoristiti proge po načelih trgovine. Država bo udeležena na dobičku v najenostavnejši obliki.

× Padanje števila železniških uradnikov na Češkoslovaškem. Državne železnice na Češkoslovaškem ne sprejemajo novih uradnikov v službo, da se na ta način brez redukcije zmanjša število železniških uradnikov na ta način za 9000 oseb na leto.

× Prodaja ameriške državne trgovske mornarice. Ker je ameriški senat popolnoma odklonil podporo za plovidbo, bo Amerika prodala 1700 svojih ladij z 11.002.623 tonami. Državna trgovska mornarica bo imela odtlej le 369 brodov.

DAVKI — CARINE.

× Carinski nadavek v Avstriji znaša od 19. do 25. marca 14.500 a kron.

× Znižanje carine na Norveškem. Z 20. februarjem so bile zvišane carinske postavke na Norveškem za 20 odstotkov.

× Nova madžarska carinska tarifa. Je sedaj končno objavljeno sestavljena, posebno štiti agrarne interese. Trgovski krogi so se izjavili proti intenzivni agrarni carini. Tudi agrarci sami so proti tej carinski tarifi.

DENARSTVO.

× Angleški dolg. Anglija je poslala Federal Reserve Bank v Newyorcu prvo nakaznico, glasečo na 4.128.000 dolarjev. V smislu dogovora o povračilu angleškega dolga Ameriki to ni prvi obrok, ampak plačilo v gotovini, ki je zmanjšalo angleški dolg na ono vrsto, ki je bila določena za podlago povračilnemu načrtu.

× Zlati kalčki bivše avstro-ograrske banke. V petek je odpotoval na Dunaj generalni ravnatelj Narodne banke Novaković, da prevzame novi obrok zlate podloge Avstro-ograrske banke, ki nam pripada iz likvidacije te banke. Do sedaj je prejela naša država iz zlatega zaklada bivše avstro-ograrske banke 24 milijonov zlatih kron. Dobiti pa imamo po izjavi našega finančnega ministra še 10—15 milijonov zlatih kron.

Smrt lorda Montona.

»Nezvesta je.« je govoril sam sebi, sedeč pri mizi v laboratoriju. »Slutil sem, da ni vse v redu, vendar sem došel do pravega prepričanja šele nocoj. Nepričakovano sem jo obiskal, a nisem je našel doma. V domnevi, da je v gledališču, sem zapuščal vilo, ko me je sumnja napotila na vrt. V večernem mraku odidem do vrtno lope, v kateri me je še pred par dnevi osrečevala s svojimi poljubi. Izmed zelenja na oknih je tu in tam svetikala luč. Splazil sem se bližje, pogledal skozi okno v notranjost in jo videl v — objemu Montona. Zavzela me je silna jeza. Hotel sem planiti v lopo, da zadavim oba, a vendar sem se obvladal. Čemu nekaj izvršiti javno, kar lahko izvršim doma med štirimi stenami?

Lola je lahkomiselna, toda ta lord Monton je lopov. Sledil mi je, požajajoč svoje prijateljstvo, da je lažje došel do nje. V očitni boji se ni upal spuščati, zato je nastopil zahrbtno. Le počakaj, sedaj sledi plačilo.

Vem, da povzročeno zlo pade po zakonih gravitacije svoječasno nazaj na prevzročitelja, a to me ne plaši. — Orijentalec izvrši svoje maščevanje,

čepav se potem podere nanj sinji svod.

Dr. Juzuf Fazli Ben, glasovit kemičar in raziskovalec emanacijskih žarkov in magičnih vzlivov rastlin, je umolknil. Potem je vstal izza mize in s srčnim pogledom premotril s plinovo lučjo razsvetljen laboratorij, napolnjen z različnimi instrumenti, retortami in steklenicami. Iz kota je postavil v sredo sobe nizko železno peč. V njej je odvil in prižgal plinove gorilnike, da je peč v nekaj minutah zažarela v ognju.

»Dobro. Sedaj še kadila iz rastlin, pripadajočih posameznim planetom. — Hyscyamus niger, datura otramoni-um, aconitum napellus...« je izgovarjal, sipajoč raznobavne praške iz malih šatulj v večjo posodo, botanična imena raznih narkotičnih rastlin, znanih že srednjeveškim črnim magistrom. Praške v posodi je dobro zmešal, zmes poskropil z rdečo tekočino in jo zgnetel v kepo, kepo pa položil na razbeljeno peč.

Zašumelo je in siknilo. Gost dim se je dvignil in z omamljivim vonjem polnil laboratorij. Fazli Ben je za korak odskočil in z uporabo vse svoje silne volje zakričal: »Lopov Monton!.. Pozivam te, da prideš!.. Hočem, da si tu!«

Te vzklike je ponavljaj. Ukrivil hrbet kakor tigar, prežehl na svojo žrtev. Z izbušenim očesoma, napetih mišic in srčehin las je kričal in strmel v dim. Izrekal je grozne kletve in kakor blažen otepal z rokama.

Dim se je zgoščeval bolj in bolj ter zavzemal obliko sivega stožca. Stožec, kakor oblikovan od nevidnih rok, je postal sličen človeku. Podoba človeka je dobivala jasno lice in naposled je stalo pred kemičarjem astralno telo lorda Montona.

Fazli Ben je dosegel zaželeno. V divji jezi je pograbil browning na mizi in z vzklikom: »Pogini, džaverski pes!« ustrelil v prsa vizije.

S pokom pištole je zavel mrzel veter po laboratoriju. Stožec se je nagnil in se s svojimi dušljivimi plini razsul po prostoru. Fazli Ben pa je planil k oknu in je odprl. Težko sopeč je željno vdihaval sveži zrak. Potem se je zopet z naporom vse svoje silne volje, ozri preko spodaj ležečih nasadov proti zapadnemu delu mesta in vzkliknil: »Lola Venier!« Jutri dopoldne te pričakujem! Ako ne prideš, zapadeš usodi Montona!«

Naslednjega dneva je »Večerni list« donesel notico:

»Tragična smrt. Sinoči v pozni noči je nenadoma preminul vojni ataše britanskega zastopništva, lord Robert Monton. Nahajal se je v družbi znane umetnice V., ko je v sredi veselega razgovora hipno umolknil, planil kvilsku in se z vzklikom neizmerne groze zvrnil mrtev po tleh.

V teku današnjega dneva so zdravniški preiskali njegovo truplo, ne da bi mogli dognati vzroka smrti. Kakih znakov nasilnosti ni bilo, samo na levi strani prs, ravno nad srcem, so opazili malo okroglo liso, podpluto s krvjo. Kako je nastala ta lisa, zdravniki ne vedo. Pokojnikovo organizem je torej prenehal delovati na način, kakor ura, kadar odnehajo njeni uteži.

Britanskemu zastopništvu izrekamo sožalje. Sočustvujemo tudi z gospodično V., katero je nenadna izguba prijatelja pretresla v tako silni meri, da je zapadla živčnim krčem. Danes dopoldne je zapustila svojo vilo, ne da bi se bila do izida našega lista vrnila. Upamo, da čislano umetnico ni doletela še kakšna večja nesreča.

V tem smislu so poročali tudi drugi listi.

Darujte knjige za toroško mladino!
Nabirajte pred Prešernovim spomenikom.

SMESNICE.

Dva stari, skrbni gospodinj, se spetata na trgu. Prva zadovoljno razkazuje, kaj je nakupila, zlasti lep volovski jezik, ki je bil jako pocen.

»Moj mož bo strašno veseli, volovski jezik mu je najljubša jed.«

Druga pa se z gnusom odreže: »Kako je moglo jesti kaj takega; samo če pomislim, da visi ta stvar živili iz gobca, se mi gabi.«

»Zakaj neki,« se zavzame prva, »saj vendar pogostoma jeste jajčeca.«

Gostilničar (profesorja, ki boča domov): Ker vam je izginil klubok, vam posodim svojega, da boste mogli oditi.

Profesor: Ah, to mi ne bo nič pomagalo! Pred kratkim sem se namreč spet sprijel, in v kluboku mi je naslov.

Jasno.

Mlada gospa: Bil ste torej v Misiru, gospod kapetan?... Kako so vam ugajale piramide?

Kapetan: Naravnost zagonetno!

Mlada gospa: Kaj pa zagostila slinga?

Kapetan: Piramidaln!

Glavni urednik: Ivan Podržal.

Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.

Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Emil Gaboriau:

Akt štev. 113.

Roman.

(Nadaljevanje.)

»Govoriti moram torej z gospodom Louisom,« je odgovorila.

Ta izjava je Ivana razljutila.

»Tega pač resno ne mislite. Po vsem, kar se je zgodilo, se pač ne boste drznili stopiti pred njega. Svetoval bi vam celo, da izginete čim prej, ker se sicer izpostavite jezi služabništva.« Ni čakal na odgovor, marveč z velikimi koraki odšel.

Kaj je mogla Valentina storiti? S težavo se je napravila zopet na pot domov; spotoma je srečavala mnogo ljudi, ki so prihajali iz mesta, kjer so bili izvedeli za dogodke prejšnjega večera; in vsi so jo zasmehljivo in žaljivo nagovarjali ali pogledovali. Ko je dospela na La Verberie, je srečala Milhonna, ki je bila čakala na njo.

»Gospodična, pridite hitro. Grofica je imela danes zjutraj obisk in vas kliče; pridite, toda bodite previdni, grofica je strašno razburjena.«

Gospa de La Verberie si je bila ohranila navade dobrega starega časa, ko so preklinjale in zmerjale dame iz najbližjih krogov kakor hlapci. Valentino je torej obkladal z najgostejšimi priimki.

Neka stara intimna prijateljica, ki je bila prišla na vse zgodaj k njej, da ji v svojem sočutju da tega strupa, jo je bila obvestila o vsem, kar se je bilo prejšnji večer zgodilo z vsemi dodatki hudobije.

Gospe La Verberie je bilo pri tej strašni stvari najbolj žal, da so se podrl vsi njeni načrti glede Valentininih bodočih snubcev.

Valentina je bila pripravljena na strašni nastop in ga je s trepetom pričakovala. Rekla si je, da je ogorčenje njene matere upravičeno ter je uklonila glavo pod njenimi obtožbami.

Ta molk pa je besnost grofice le stopnjeval.

»Ali mi boš odgovorila?« je kričala nad njo grezeča.

»Kaj ti morem odgovoriti, mati?«

»Da so oni lagali, ki pravijo, da se je moja hči spozabila. Govori, brani se!«

Deklica ni odgovorila in je žalostno zmajala z glavo.

»Torej je res?« je kričala grofica vsa razjarjena.

»Odpusti, mati,« je reklo dekle komaj slišno.

»Odpusti!«

»Odpusti? Torej se niso lagali? Torej je res? Ti priznavaš, nesramnica? Moj bog, moj bog! Kakšna pa si? Ali ne veš, da so grehi, ki jih zahtimo, tudi če so jasni kakor dan? Ali si moja hči? Ali ne veš, da nobena sila sveta ne sme ženi našega

rodu izsiliti takega sramotnega priznanja? Ne! Ljubček ima, in kar odkrito to prizna in še niti ne zardi! Še to manjka, da bi se s tem ponasjala!«

»Usmili se, mati!«

»Ali si se ti mene usmiliš, ali si misliš na to, da more biti tvoja sramota moja smrt? Kolikokrat sta se ti in tvoj ljubček smejala moji zaupljivosti! Verovala sem v tvojo čistost in neomadeževanost, in sedaj se norčujejo iz tebe po gostilnah in kavarnah. Čast naše hiše je bila v tvojih rokah in ti si jo vržla tja prvemu, ki se ti je približal.«

To je bilo preveč. Valentinin ponos se je oglašil. Tega ni zaslužila in zato je poskusila ugovarjati.

»Prav imaš,« je odgovorila grofica na njene besede, da ni vrгла stran svoje časti poljubnemu človeku. »Med vsemi si izbrala ravno tega dediča stoletnega sovraštva naših hiš, Gastona de Clameran. Tega si morala imeti izmed tisočih; zavrneš človeka, ki se je javno bahal s teboj, tega lopova, ki se je za junaštva naših prednikov maščeval nad teboj in nad menoj, nad ubogo žensko in otrokom.«

»Ne mati, to ni res; ljubil me je, in če bi bila ti privolila...«

»Bi te bil vzel? Ne, nikdar! Rajši bi te videla, kako padaš od stopnje do stopnje, rajši bi videla, da pogineš v sramoti, predno bi te dala za ženo takemu človeku.« Grofica se je izražala v svojem sovraštvu ravno tako, kakor markiz v svoji jezi.

»Sploh pa,« je rekla grofica s krutostjo, kakršne je zmogla samo ženska, »je tvoj ljubček utonil in markiz mrtev, kakor pripovedujejo; Bog je pravilčen osveta je naša.«

To je bilo za nesrečnega otroka preveč. Ze pol ure se je nadčloveško trudila ustavljati se, sedaj jo je zapustila moč. Prebledela je še bolj, iztegnila roke, kakor da se hoče oprijeti in padla z glavo na ostrí roh nekega okova; globoka rana ji je zazijala na čelu.

S suhim očmi je gledala grofica kako je ležala njena hčerka pred njenima nogama na tleh. V njej je krvavela nečimernost, materinska ljubezen se ni bila oglašala. Tako polna je bila njena duša sovraštva in jeze, da v njej ni bilo prostora za milostno čustvo.

Ko je videla, da se Valentina ne gane, je pozvonila in dekle, ki so trepetaje poslušale njen glas na hodniku, so prihiteli.

»Nesite gospodično v njeno sobo, zaklenite jo in prinesite mi ključ.«

Grofica je sklenila, da bo imela Valentino dolgo zaklenjeno, da ne da novih prilik za govorice.

Deklice pa so prišle nazaj ter povedale, da se je Valentina zopet zavedla, da pa je v veliki nevarnosti. Najprej je grofica odvrnila, da je to prazen strah, ker pa je Milhonne le naprej trdila svoje, je

šla k njej ter se sama prepričala, da je bilo Valentinino življenje v nevarnosti. Ni ji bilo videti skrbni, vendar je poslala grofica v Tarascon po zdravnika Rageta, po istega, ki je bil po noči poklican k markizu de Clameran.

Bil je to eden izmed onih ljudi, katerih sromin ne izgine z njih smrtjo. Bil je človek plemenitega srca in velikega razuma ter je posvetil vse svoje življenje svojem poklicu. Bil je bogat in ni zahteval nikdar plačila za svoje obiske. Dan in noč si lahko srečaval po cestah njegov stari vozček in pred njim sivo kobilo. V vozčku pa je imel vedno s seboj juhe in vina za reveže. Bil je majhen, plešast mož, kakih petdeset let star, z živahnimi očmi, duhovitiimi potezami, vesel in zgoren; dasiravno se mu je jezik nekoliko zapletal, in čez mero prostodušen.

Ko je zagledal Valentino, je zgrbnčil čelo. Vaja mu je poostirila njegov dar opazovanja, zato se je oziral zdej na bolnico, zdej na njeno mater ter je pogledal staro gospo s tako prodirajočim pogledom, da je izgubila svojo sigurnost in čutila, kako ji prihaja rdečica v lica.

»Otrok je zelo bo'an!« je rekel.

Gosna de La Verberie ni odgovorila ničesar.

»Želim, da me pustite trenutek samega z njo.«

Grofica je preveč spoštovala zdravnikov sloves in značaj, da bi se bila upala upirati, in je šla iz sobe.

Sele čez pol ure je prišel zdravnik k njej v sedeno sobo. On, ki je videl toliko bede in ki je prinesel že toliko tolažbe, je bil videti ginjen.

»Torej?« je vprašala grofica.

»Vi ste mati, milostljiva.« je rekel žalostno, »to se pravi, da imate srce polno potrpljenja in odpuščanja, kaj ne? Zherite svoj pogum, gospodična Valentina je v blagoslovljenem stanju.«

»Nesramnica! Slutila sem.«

Oko grofice se je svetilo tako strašno, da je njega svet zdravnika osupnil. Položil je grofici roko na ramo ter jo pogledal tako ostro, da je zatrepetala ter je z naglasom rekel:

»Otrok mora priti srečno na svet.«

Zdravnik se ni bil zmotil. V resnici je bila vstala grofici de La Verberie ostudna misel, da od strani otroka, to živo pričo Valentinine krivde.

Čutila je, da je zdravnik uganil njene misli in ta trda, ohola ženska je pobesila oči pred pogledom starega moža.

»Ne razumem Vas, gospod zdravnik,« je rekla tiho.

»Jaz na razumem, kar govorim, grofica, z eno besedo: Zločin ne izhriše zmote.«

»Gospod zdravnik!«

»Jaz govorim, kar mislim. Tem bolj se za Vas, če sem se zmotil. V tem trenutku je stanje Vaše hčerke resno, toda ne brezupno. Preveliko razburjenje je omalotilo njen mladi organizem, veliko vročino ima, toda upajmo, da bo kmalu boljše.«

Grofica je dobro vedela, da sum starega zdravnika ni izginil ter je poskusila z ginjenostjo.

»Vsa to mi morete zagotoviti, da ni nevarnosti?«

»Nobene,« je odgovoril Raget lahko ironično, »Vaše materinsko čustvo se lahko pomiri. Ubogi otrok potrebuje samo miru, ki ga ji morete dati le Vi. Nekaj nežnih in dobrih besed z Vaše strani lahko stori več, kakor vsa moja zdravila. Toda verjemite mi, najmanjše razburjenje ima lahko hude posledice.«

»Res,« je odgovorila grofica hinavsko, »nisem mogla obvladati svoje jeze v prvem trenutku, ko sem izvedela, da je bila moja ljubljena Valentina žrtev podlega zapeljivca.«

»Prvi trenutek pa je minil. Sedaj veste kaj mati in krščanska žena, kaj vam je storiti. Moja dolžnost je, da rešim Vaši hčeri in njenemu otroku življenje, in to dolžnost bom izpolnil. Jutri pride dem zopet.«

Gospa de La Verberie ni mogla pustiti zdravnika tako stran. Pridržala ga je s kretajo.

»Ali hočete morda preprečiti, da storim vse, kar je na svetu le mogoče, da prikrijem nesrečo, ki me je zadevala? Ali mora biti naša sramota očišča, ali nas hočete obsoditi, da bomo v zasmeh vsej okolici?«

Zdravnik ni odgovoril takoj, položaj je bil resen.

»Ne,« je rekel končno, »ne morem vam prepovedati, da ne smete zapustiti La Verberie, sicer bi prekoračili svoje pravice. Moja dolžnost pa je, da zahtevam od Vas odgovor glede otroka. Vi lahko greste stran ali ostanete, kakor vam drago, prinesite pa mi morate dokaze, da otrok živi, ali pa vsaj, da se ni nič poskusilo proti njegovemu življenju.«

Po teh grozečih besedah je odšel, in bil je skrajni čas, v grofici je kuhalo pridržane jeze.

»Nesramnež!« je vzkliknila, »ki se upa meni, plemeniti ženi, dajati predpise! Če bi le ne bila v njegovih rokah!«

BEERSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usnjeni

Najbolje varstvo proti vlagi i mrazi!

Došli! najfinele angloško in češko sukno v elegantnih vzorcih in po solidnih cenah za pomladno in letno sezijo.

Specijalna zaloga

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, DVORNI TRG 3

Vedno v zalogi vseh vrst oblike, razlani, površniki, pelerine, dežni plašči, delovni plašči, usnjeni sako plašči (avto), razno perilo, čepice in drugo modno blago, sukno za modne hlače. — Oddaja blaga na metre. Sprejemajo se tudi naročila za obleke.

Zajamčeno p. površna izdelava po meri v lastnem modnem salonu.

Pirhe, kakor tudi druge različne kandite, bonbone, čokolado, kekse, dobite v veliki izbiri najceneje pri tvrdki.

Josip Vitek, Ljubljana, Rrakov trg št. 8. (Zraven Mesnega doma)

Na debelo!

Premog in **cement** stalno v zalogi

H. Petrič, Ljubljana, Dunajska cesta 33. — Tel. 366.

Skladišče „BALKAN“.

Takoj stanovanje, trgovski in obrtni lokal.

Dne 27. marca 1923 ob 9. uri zjutraj se vrši pri okrajnem sodišču v Ljubljani na sobi št. 36

Javna prostovoljna dražba hiše št. 8 na Martinovi cesti z vrtom in pilarno s stroji. V stanovanje iz 3 sob in priključniki, trgovski lokal z dvema stranskima prostoroma in pilarno, se zdražitelj lahko takoj vseli.

Dražbeni pogoji in pojasnila pri dr. Emil Stare-tu, odvetniku v Ljubljani, Sočna ulica 4.